

Öndeyiş

Milano, 5 Eylül 1977, Pazartesi

*Annen olmadan, ey bebek, sen ölüsün...
Giacomo Puccini; Suor Angelica*

Luigi huzursuzdu. Saat on biri beş geçiyordu ve “Hanımefendi” hâlâ gelmemiştir. Bu sahne her ayın ilk pazartesi günü yineleniyordu. On yedi yıldan beri. Bu onun küçük, dev sırrıydı. Dürüst bir hayattı onunki. Kırk yıldan beri o herkes için yalnızca Milano’nun kuzey banliyösündeki, Bruzzano Mezarlığı’nın yaşlı bekçisi “Ginetto” idi. Ginetto ölümlerden korkmazdı. Onlarla yüksek sesle konuşarak, mezarlar arasındaki çakıllı yollarda yürümeyi severdi. Akşam geç saatlere kadar oyalanır, “dünyada sadece yaşayanlardan korkmak gerektiğini” inançla geveleyerek çiçekleri düzenler, kandilleri yakardı. Ona herkes deli gözüyle bakardı ama o halinden hoşnuttu: Cüretli birkaç dulla yaptığı iki ya da üç kaçamak dışında önemli bir heyecan yaşamamıştı. Öte yandan insanların ona çatlak gözüyle bakması işine geliyordu. Özellikle de o günden sonra. Büyük bir sırrın hayatına girdiği o gün. “Saat on biri beş geçiyor ve hâlâ görünürde yok. Hiç geç kalmazdı. Çok tuhaf!” diye söyleni-

yordu kendi kendine.

On yedi yıl önceki o sabah yaşananları dün gibi anımsıyordu. Bir pazartesi günüydü, Mayıs'ın ilk pazartesisini. Bahar gelmiş olmasına rağmen hava hâlâ soğuktu, gökyüzü güzel bir hava vaat etmiyordu. O da bekçi odasındaki miki sobasına yapışmış, gazetesini okuyordu. Her pazartesi olduğu gibi o pazartesi de yapacak hiçbir şey yoktu çünkü mezarlık halka kapalıydı. Yüce Yaradan yağmur yağdırmasın diye dua ederken neredeyse uykuya dalacaktı. Öyle olursa, öteki bekçiler gribe yenik düştüğünden mezarlardaki bütün çiçek vazolarını değiştirmek ona kalacaktı. Bu olasılık keyfini kaçırıyordu. Derken o pek güçlü otomobillerden birinin gürültüsü işitildi. Ginetto gözlerine inanmıyordu. Parmaklığın dışında duran otomobil, ancak varlıklı kişilerin kabristanı olan Monumentale önünde, ölüleri anma gününde görülebilen türdendi; lacivert otomobilin yepyeni gibi duran, kolalanmış gri perdeleri "beylerin" özel hayatını korumaktaydı. Böyle bir şeyi hayatında hiç görmemişti.

"Bekçi siz misiniz?" Şık, gri takım elbiseli, uzun boylu, zayıf bir adam ansızın düşüncelerini yarıda kesmişti.

Hafta başına özgü tekdüzeliği bozan bu beklenmedik durum yüzünden canı sıkılan Ginetto, "Burasının bütünüyle kapalı olduğunu söylemem gerek. Daha geç, öğleden sonra gelmelisiniz," dedi.

Sürücü hiç şaşkınlık göstermeden, "Biliyoruz. Ama 'Hanımefendi' mezarlığı kesinlikle ziyaret etmeli. Bu da sizi rahatsız ettiğimiz için," derken Ginetto'nun eline çabucak bir zarf tutuşturdu ve meraklı bakışların bu sahneye tanık olup olmadığını anlamak için hızla çevresini kolaçan etti.

Ginnetto zarfı açtı. İçinde nakit olarak beş yüz bin liret vardı. Müthiş bir paraydı bu. Bu kadar parayı bir arada hiç görmemişti. Bahşişler, mum paralarının üstünden kalanlar ve belediyenin verdiği maaşla, her ayın sonunda yüz seksen bin lireti bir araya getirmeyi ancak becerebiliyordu. Şimdi karşısında duran bu adam ona üç aylık maaşını sunuyordu. Üstelik bu paranın vergisini de vermeyecekti. Tanrı'nın bu nimetinin verdiği mutluluğa hâlâ inanamayarak parayı sayarken tanımadığı sürücü bir kez daha ona seslendi.

"Anlaştık mı? Bizi içeri alıyor musunuz? Eğer bu sırrı saklayabilirseniz her ayın ilk pazartesi günü buraya geldiğimizi göreceksiniz. Mutlak sessizliğiniz karşısında biz de size bu kazancı garanti edeceğiz. Gevezelik etmeyeceksiniz. Hiç kimseyle. Kabul mü?"

Ginnetto kısa bir hesap yaptı. Bu hayatının dönüm noktası olacaktı. Hayatı boyunca totoda on üç tutturmayı hayal etmişti. Dürüst bir davranış değil miydi bu? Sonuçta kimsenin parasını çalmıyordu ki! Yalnızca tanımadığı bir "Hanımefendi"ye iyilik yapıyordu. Daha fazla tereddüt etmeden kabristanın ağır, parmaklıkları kapısını açtı.

"Size eşlik edeyim. Nereye gideceksiniz? Burası benim evim sayılır," dedi.

"Rahatsız olmayın. 'Hanımefendi' nereye gideceğini biliyor."

"Hanımefendi"ye teşekkür etmek isterdi. Ama gri bir perdecik onu bütün dünyadan gizliyordu. On yedi yıldan beri böyle sürüp gidiyordu. Her ay. İsviçre saati kadar dakik olan lacivert otomobil, saat tam on birde geliyordu. Küçük pencere otomatik olarak açılıyor, sürücünün eli zarfı

uzatıyor, Ginetto bunu hemen tulumunun cebine sokuyor, birkaç dakika için kendini bir hırsız gibi hissediyor ama bu sadece birkaç saniye sürüyor ve yarım saat kadar sonra otomobil ardında bir toz bulutu bırakarak hızla dışarı çıktığında o lanet olası kapıyı yeniden kapatıyordu.

O gri perde bir kez bile kıılmıdamadı. Otomobilin içindekinin kim olduğunu öğrenmek için canını verirdi. Ama anlaşma gayet açıktı. Soru sorulmayacaktı. Merak edilme-yecekti. Şu ana dek, buna değmişti. Birkaç yıl içinde iyi para biriktirmişti. Sırrından kimsenin, karısı Stefania ve üç çocuğunun bile haberi yoktu. Paralar Lugano Bankası'nın küçük bir şubesinde duruyordu ve o her ay Stefania'ya et suyu tableti ve çikolata alma bahanesiyle İsviçre'ye geçiyordu. Kemiklerindeki ağrılar dayanılmaz bir hal aldığına herkese veda edecek ve Mike Bongiorno ve Kessler ikizlerinin yaptığı gibi Karayip Adaları'na uçacaktı. *Gente* dergisinde okumuştunu.

"Saat neredeyse on bir buçuğa geliyor. Ne oldu acaba?" Ginetto şimdi gerçekten kaygılanmaya başlıyordu. "Hanımefendi" bunca yıldır bir kez bile randevusunu aksatmamıştı.

Güzel bir eylül günüydü; hava sıcak, aydınlıktı. Duru gökyüzü ve tatlı bir esinti servileri bile keyiflendiriyordu.

"Bu mezarlık gerçek bir cennet," diye geçiriyordu içinden.

Ginetto hiç beklemediği bir anda otomobilin gürültüsünü duydu. Derin bir nefes aldı. Bu ay da kazancını garantiye almıştı.

"Geciktiğimiz için özür dilerim Luigi. 'Hanımefendi' çok utandı. Bir daha kesinlikle olmayacak," diyen sürücü zarfı

pencereden uzattı.

“Bir daha olmayacak... Bir daha olmayacak... Bir daha olmayacak...” Bu sözler Maria’nın düşünceleri arasına çekiç darbeleri gibi sızmıştı. Bu sözler uzun, uykusuz gecelerin bitkin düşürdüğü beyninde kötü bir kehanet gibi yankılanıyordu: “Bir daha olmayacak...”

Otomobilin kapısını açan Ferruccio “Hanımefendi, geldik,” dedi. O sabah Maria son derece şık giyinmişti; randevusuna her zaman öyle gelirdi. Krem rengi, şal desenli Hermes marka ipek gömlek, kahverengi bol paçalı pantolon giymiş ve ses tellerini korumak amacıyla boğazına ince, kaşmir bir şal sarmıştı. Aslında artık korunacak bir şey kalmamıştı çünkü sesini bir süre önce yitirmişti.

“Beni burada bekle Ferruccio.” Karanlık mezar taşlarını yavaş yavaş tırmanırken baş dönmesi yüzünden düşmemek için kenardaki tırabzana sıkı sıkı tutunan Maria, bütün dünyanın bundan haberi olsa hakkında neler düşüneceğini merak ediyordu. İlahe’nin, yüce Maria Callas’ın o sıradan eylül sabahında Milano dışında bir mezarlıkta olduğunu bilseydi dünya... Artık kendine sorular sormaktan yorgun düşmüştü. Dünyanın onun hakkında neler düşündüğünü merak etmekten yorgun düşmüştü. Şimdi o sonsuz mezarlık sıraları arasında gezinirken, tanımadığı ölülerin ifadesiz yüzlerle bakan resimleri, onun hakkında araştırma yapma isteği duymuyorlardı. Ruhuna ağırlık vermeyenler, bir tek ölülerdi.

“İşte geldim, küçük aşkım. Bir kez daha beraberiz küçük Omero’m. İkimiz baş başayız ve bütün dünya dışımızda; aynen Butterfly’nın Pinkerton’una söylediği gibi.” Maria

her zamanki gibi ağlıyordu. Gözyaşlarının, yalnızlığın derinleştirdiği çizgilerinde akmasına izin veriyordu. Dođar doğmaz ölen bebeğinin minik fotoğrafının, mermere altın harflerle kazınmış Omero adının arkasında hayatının bir parçası gizliydi. Bir sır. Ođlu.

Evet, bütün dünyanın bakışlarından saklamak zorunda kaldığı o oğlu; sanki utanç duyması gerekiyormuş gibi Milano dışında bir mezarlığa gizlice gömmek zorunda kaldığı o oğlu. Babası Aristotelis Onasis'in zulmü yüzünden bir kez bile kucaklayamadığı oğlu. Çılgıncasına âşık olduğu, ona Callas olduğunu unutturan erkek yüzünden... Elinden düşürmediği dantelli mendiliyle mermer lahdi silerken Maria, bir ninni gibi nakaratını söylüyordu: "Keşke burada olup annene sarılabilsen. Annen o kadar yalnız ki... Ah, ne zaman buluşabileceğim seninle cennette?" Puccini'nin *Suor Angelica*'sına ait bu romansı kimbilir kaç kez söylemişti ve her seferinde kaç kez soluğu boğazında düğümle-nip kalmıştı. Bu sesi dinleme ayrıcalığı, yalnızca Bruzzano Mezarlığı'nın o uzun koridoru boyunca sıralanan yüzlerce minik çerçevedeki ruhunu yitirmiş çehrelere aitti. Bir zamanlar olduğu gibi, ses bütün gücüyle çıkıyordu. Bu mucizeyi bir tek Omero yaratabilirdi. Maria, sadece o minik kemik yığınına gizleyen mezar taşının önüne geldiğinde gene Callas, anne ve kadın oluyordu.

Klakson sesi onu şiddetle gerçekliğe geri çağırıldı. Yarası yeniden kanadı. Mezar taşları arasında yankılanan bu ses bir kez daha onu Omero'sundan, hayatının tek gerçek aşkından ayırıyordu. Ansızın nakarat yeniden canlandı ve beynine bir çekiç gibi vurmaya başladı: "Bir daha olma-

yacak... Bir daha olmayacak... Bir daha olmayacak..." Çerçevelerde yer alan ölü yüzler beklenmedik bir biçimde canlanıyorlardı. Omero da ansızın gözlerini açıyordu: Bakışlarında sevgi yoktu. Yalnızca terk edilmenin sitemi vardı. Maria bütün bunları kaldıramazdı. Her sefer, her ayın ilk pazartesisini olduğu gibi bu sefer de bütün çılgınlığını haykırarak koşuyordu ve haykırışları o sessiz varlıklar koridorunda dehşetle yankılanıyordu. Tek istediği bir an önce buradan gitmekti. Tek istediği dünyayı ardında bırakıp içine kapanmaktı. Otomobilindeki yerini alınca isterik bir şekilde bağırdı: "Ferruccio, Paris'e. Paris'e!" Bu arada ince, uzun, titreyen parmaklarıyla üç ya da dört sakinleştirici hapı birden yutmaya çalışıyordu. Derin derin solumaya başladı. Az sonra sakinleşecekti ve her şey yok olacak, sıcaklık yeniden bedenini sarıp sarmalayacaktı. Buz gibi ter damlaları altında birikmişti. Maria, çantasından az önce minik Omero'nun yüzünü sildiği dantel mendilini alıp kendi yüzünü de bununla kuruladı. O benzersiz koku aniden onu sarıp sarmalayiverdi. Kâhyası, sadık Bruna o minik dantel mendile her sabah birkaç damla Roger&Gallet kolonyası damlatırdı. Çok sevdiği bu kokunun birkaç damlası Maria'ya sükûnet armağan etmeye yetti. Gözlerini yumdu ve zihninin başıboş dolaşmasına izin verdi. Çok sürmeyecek, hasta beynini terk etmekte zorlanan o pek cılız ses de sonsuza dek yok olacaktı: "Bir daha olmayacak... Bir daha olmayacak... Bir daha olmayacak..."